

De intensiverende resultatiefconstructie

Een contrastief corpusonderzoek Nederlands - Afrikaans

Amélie Van Beveren

Inhoud

- Wat?
- Reden en doel van het onderzoek
- Werkwijze
- Resultaten van de vergelijking
 - Syntactische kenmerken
 - Semantische kenmerken

Wat?

- Resultatieve constructie met intensiverende functie
- Resultatieve constructie = overkoepelende term
- Voorbeelden van de resultatieve constructie:
 - De schilder verft de deuren rood.
 - Tom schopt zijn broer bont en blauw.
- Subtypes:
 - Fake object
 - Fake reflexive resultative

- Fake object
 - Hij schreeuwde *zijn stem* schor.
 - Hy het sy *stem* hees geskreeu.
- Fake reflexive resultative
 - Hij schreeuwde *zich* schor.
 - Hy het *homself* hees geskreeu.
 - Letterlijk
 - Hij schrikt/lacht/werkt *zich* dood.
 - Hy skrik/lag/werk *hom* morsdood
 - Figuurlijk → Intensiverende resultatiefconstructie

Reden en doel van het onderzoek

- Weinig bestaande literatuur (Goldberg (1995), Cappelle (2014))
- Vorm-betekenispaar (CxG)
- Snel evoluerende domein van de intensivering (Partington 1993)
- Inventariseren, categoriseren en vergelijken
 - Syntactische kenmerken
 - Verschillende types van de intensiverende resultatiefconstructie
 - Verschillende constituentensoorten van de resultaatgezegdes
 - Semantische kenmerken
- Aan de hand van de werkwoorden 'schrikken/skrik', 'lachen/lag', 'eten/eet'
- Gebruikte corpora: Corpus Afrikaanse krantentaal en Twente Nieuws Corpus

Werkwijze

- Concordantieprogramma: WordSmith
- Voorbeeld: *skrik*
 - Search word: skrik/geskrik
 - Advanced (L5, R5):
Myself/jouself/uself/homself/haarsself/onsself/julleself/julself/
elf/
hulleself/hulself/sy/haar/my/jou/u/ons/julle/jul/hulle/hul/hom
- Voorbeeld: *schrikken*
 - Search word:
Schrikken/schrik/schrikt/schrok/schrokken/geschrokken
 - Advanced (L5, R5):
Zich/mij/me/jou/je/hem/haar/ons/jullie/zijn/mijn/jouw/u/uw/
onze/jullie/mezelf/mijzelf/jezelf/uzelf/hemzelf/haarszelf/zichzelf/
onzelf

Werkwijze

	Skrik	Lag	Eet	Schrikken	Lachen	Eten
Totaal	7.513	14.189	16.769	7.031	11.024	14.861
Relevant	1.002	430	118	1.302	538	152
Types	96	57	25	49	41	36

Syntactische kenmerken

- Verschillende types van de intensiverende resultatiefconstructie
- Verschillende constituentensoorten van de resultaatgezegdes

Verskillende types

- Vals-reflexief
 - hij lacht *zich een bult*.
 - hy lag *hom 'n boggel*.
- Intransitief
 - hy skrik *uit sy geloof*.
- Vals-transitief
 - Hij eet *zijn buik rond*
 - hy skrik *sy melk skoon weg*

Resultaten

AANTAL TYPES	VR	IN	VT	TOTAAL
Afrikaans	106 (74.65%)	7 (4.93%)	29 (20.42%)	142
Nederlands	91 (96.81%)	0 (0.00%)	3 (3.19%)	94

TABEL 1: Geobserveerde frequenties van VR, IN en VT in Afrikaans en Nederlands in aantal types, zowel absoluut als procentueel uitgedrukt

AANTAL TOKENS	VR	IN	VT	TOTAAL
Afrikaans	1370 (88.39%)	126 (8.13%)	54 (3.48%)	1550
Nederlands	1979 (99.40%)	0 (0.00%)	12 (0.60%)	1991

TABEL 2: Geobserveerde frequenties van VR, IN en VT in Afrikaans en Nederlands in aantal tokens, zowel absoluut als procentueel uitgedrukt

Verschillende constituentensoorten

- Nominale constituent
 - Ik lach *me* een deuk om hun verlies. (*Trouw*, 30/03/2000)
 - Elke keer as iets snaaks gebeur, lag die hond *hom* 'n papie. (*Beeld*, 29/09/1994)
- Adjectivische constituent
 - Voor nog geen tientje per persoon eet je *je* helemaal vol. (*Algemeen Dagblad*, 03/09/1994)
 - Ons het *ons* trommeldik geëet aan die heerlike Nederlandse kos. (*Die Burger*, 19/02/2000)

- Voorzetselconstituent
 - Ik kan *me* daarover uit mijn naad lachen. (*NRC Handelsblad*, 01/03/2002)
 - Piet lag uit sy maag uit. (*Die Burger*, 17/05/1996)
- Constituent met partikel
 - My vrou, Bonita, skrik skoon haar melk weg toe sy dit hoor en ek voel self suurgemaak. (*Die Burger*, 12/06/2001)
 - Kind A het dit waarskynlik vir die pret of so iets gedoen. Hy was besig om sy kop af te lag. (*Die Burger*, 19/11/1993)

Resultaten

AANTAL TYPES	NC	AC	VzC	PARTIKEL	TOTAAL
Afrikaans	13 (9.15%)	72 (50.70%)	35 (24.65%)	22 (15.49%)	142
Nederlands	43 (45.74%)	47 (50.00%)	4 (4.26%)	0 (0.00%)	94

TABEL 3: Geobserveerde frequenties van de verschillende constituententypen van het resultaatsgezegde in Afrikaans en Nederlands in aantal types, zowel absoluut als procentueel uitgedrukt

AANTAL TOKENS	NC	AC	VzC	PARTIKEL	TOTAAL
Afrikaans	95 (6.13%)	1199(77.35%)	210 (13.55%)	46 (2.97%)	1550
Nederlands	482 (24.21%)	1408 (70.72%)	101 (5.07%)	0 (0.00%)	1991

TABEL 4: Geobserveerde frequenties van de verschillende constituententypen van het resultaatsgezegde in Afrikaans en Nederlands in aantal tokens, zowel absoluut als procentueel uitgedrukt

Semantische kenmerken

- Nederlands
 - Gezondheidstoestand in het algemeen (beroerd, bewusteloos...)
 - Bestaande of fictieve ziektes (de pleuris, het schompes...)
 - Fysieke breuken (een breuk, een bult...)
 - Lichaamsgewicht (dik, kogelrond...)
 - Adjectieven die te maken hebben met de dood (dood, morsdood...)
 - Verkleuringen van de huid (blauw, purper...)
 - Restcategorie: een aap, een gil, een hoedje, een rotje...

- Gezondheidstoestand: 84/94 (89.36%)
 - Mentale/fysieke eigenschappen: 30 (35.71%)
 - Ziektes: 28 (33.33%)
 - Breuken: 7 (8.33%)
 - Lichaamsgewicht: 13 (15.48%)
 - Dood: 4 (4.76%)
 - Kleuren: 2 (2.38%)
- Anders: 10/94 (10.64%)

Semantische kenmerken

- Afrikaans
 - Mentale en fysieke eigenschappen/schade
 - Verkleuringen van de huid (asvaal, bleek...)
 - Dood (dood, morsdood...)
 - Restcategorie
 - Kleding (uit sy/haar broek, uit sy/haar pyjamas...)
 - Voedsel ('n piesang, komkommer...)
 - Rest ('n papie, 'n spook...)

- Gezondheidstoestand: 126/142 (88.73 %)
 - Mentale en fysieke eigenschappen: 113 (89.68%)
 - Verkleuringen van de huid: 9 (7.14%)
 - Dood: 4 (3.17%)
- Andere: 16/142 (11.27%)
 - Kleding: 4 (25%)
 - Voedsel: 6 (37.50%)
 - Restcategorie: 6 (37.50%)

Besluit

- Gelijkenissen
 - Verwantschap met Nederlands
 - Dochtertaal/Zustertaal
 - Woordenschat Afrikaans stemt 95% overeen met die van het Nederlands (Verdoolaege & Van Keymeulen 2013 : 41).
- Verschillen
 - Invloed Engels
 - Lingua Franca in Zuid-Afrika
 - Officiële taal

Vragen?